

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Avsändare remiss
Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se,
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljödepartementets remiss av Naturvårdsverket förslag till revideringar av miljöledningsförordningen (M2020/01705/Nm)

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Miljödepartementets remiss av Naturvårdsverket förslag till revideringar av miljöledningsförordningen.

TLV har valt att i yttrandet fokusera på hur den praktiska tillämpningen av förordningen påverkas. Sammanfattningsvis uppskattar TLV ansatsen att förenkla myndigheternas miljöledningsarbete enligt förordningen, så att miljöarbetet kan fokusera på just minskad miljöpåverkan, och tillstyrker några av dessa förslag. TLV ser samtidigt att flera förslag kan förtydligas ytterligare, för att underlätta det praktiska arbetet.

Avsnitt 4.1.1 Bemyndigande om föreskriftsrätt till Naturvårdsverket m.m.

Naturvårdsverket föreslår att Naturvårdsverket i föreskrift ska reglera de uppföljningsfrågor som myndigheterna årligen ska besvara, i stället för att uppföljningsfrågorna finns i en bilaga till förordningen. TLV har inga synpunkter på förslaget i sig, men anser att det är viktigt att rapporteringskraven är förutsebara och inte ändras för ofta, också om Naturvårdsverket får föreskriftsrätt.

Avsnitt 4.2.4 Nya definitioner och begrepp

TLV tillstyrker att definitioner av bärande begrepp förtydligas respektive läggs till i förordningen, eftersom det underlättar tillämpningen. TLV anser att begreppet "livscykelperspektiv" behöver förtydligas vad gäller upphandling av tjänster. I övrigt avstår TLV från att lämna synpunkter på formuleringarna.

TLV tillstyrker förslaget att upphandling hanteras som en egen kategori, eftersom upphandling kan medföra både indirekt och direkt miljöpåverkan.

Avsnitt 4.2.5 Hänvisning till EMAS och ISO 14001-standarden utgår

Naturvårdsverket föreslår att förordningen inte längre ska stadga att myndigheter med en betydande miljöpåverkan "bör" registrera sig enligt EMAS eller certifiera sig enligt ISO 14001, eftersom den nuvarande "bör-skrivningen" är svår att tolka. I miljöledningsarbetet ingår att värdera hela verksamhetens miljöpåverkan och identifiera den miljöpåverkan som

är störst, det vill säga betydande. Myndigheterna bedömer själva, utifrån fastställda kriterier, nivån för vad som är betydande. TLV instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att ”börskrivningen” är svår att tolka och tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.2.6 Förtydliganden av förordningen i förhållande till ISO-standard 14001:2015

Naturvårdsverket föreslår att miljöpåverkan ska bedömas utifrån ett livscykelperspektiv och att upphandlingar ska miljöanpassas utifrån ett livscykelperspektiv. Se TLV:s svar på avsnitt 4.2.4.

Avsnitt 4.3.1 Stärkt integrering av miljöarbetet och ständig förbättring

Naturvårdsverket föreslår nya uppföljningsfrågor som syftar till att spegla det systematiska arbetet med ständiga förbättringar enligt 3 och 17–18 §§. TLV anser att följande fråga bör förtydligas: ”Inom vilka områden och i vilken grad har myndigheten integrerat miljöhänsyn i styrningen av verksamheten?” (s. 39). Frågan är bred och svårtolkad, särskilt när svarsalternativen saknas i förslaget.

Naturvårdsverket föreslår att 8 § ska lyda ”Miljöpolicyn och miljömålen ska bidra till att nå de nationella miljömålen och de globala målen för hållbar utveckling”. TLV anser att det i 8 § bör förtydligas att det är den miljömässiga dimensionen i de globala målen som avses. I löptexten står att 8 § ska tydliggöra det nationella miljöarbetets bidrag till den miljömässiga dimensionen i hållbarhetsmålen (s. 28) och att Naturvårdsverket anser att förordningen hanterar den miljömässiga dimensionen av hållbarhet (s. 42).

Avsnitt 4.3.2 Ny fråga om resurshushållning och avfallshantering

Naturvårdsverket föreslår ett tillägg i 4 § om att myndighetens kartläggning av miljöpåverkan i miljöutredningen ska ske ”utifrån ett livscykelperspektiv”, för att ge stöd åt uppföljningsfrågan ”Inom vilka områden och i vilken omfattning arbetar myndigheten systematiskt med att effektivisera sin resurshushållning och avfallshantering?” (s. 39). TLV anser att det inte är tydligt hur förslaget till reviderad 4 § ger stöd för uppföljningsfrågan, eftersom miljöutredningen är en nulägesanalys medan uppföljningsfrågan verkar syfta på löpande effektivisering och ambition.

Avsnitt 4.3.3 Miljöhänsyn i alla steg av inköpsprocessen

Naturvårdsverket föreslår att myndigheterna ska ta miljöhänsyn i förberedelse-, upphandlings- och realiseringsfaserna, bland annat genom att ställa miljökrav utifrån ett livscykelperspektiv. TLV bedömer att förslag 4.3.3 kan komma att begränsa antalet anbud för små och medelstora myndigheter, eftersom ett sådant krav är resurskrävande för leverantörerna.

TLV anser det bör förtydligas om uppföljningsfrågan ”I vilken omfattning ställs miljökrav i upphandlingar utifrån ett livscykelperspektiv?” endast avser upphandlingar eller även avrop från ramavtal.

Avsnitt 4.3.4 Ökade krav på miljöanpassning och utsläppsminskning

Naturvårdsverket föreslår att 15 § delas upp i två paragrafer och att den nya 15 § ska lyda "Miljöledningssystemet ska stödja att myndigheten så långt det är möjligt använder bästa möjliga teknik och verka för beteendeförändringar i syfte att miljöanpassa sin verksamhet". "Bästa möjliga teknik" och "beteenden" är inte avgränsade till något område. TLV anser att de breda formuleringarna gör att förslaget till 15 § blir svårtolkad och att den nuvarande 15 § är lättare att tolka.

Avsnitt 4.4.2 Tydlig inriktning i uppföljningen av miljöledningsarbetet samt 4.4.3. Fokus på uppföljning av det systematiska miljöarbetet

I 4.4.2 och 4.4.3 föreslår Naturvårdsverket att uppföljningsfrågorna som handlar om myndighetens miljömål och åtgärder ska ersättas med nya frågor, för att stärka fokus mot det systematiska miljöledningsarbetet och förenkla myndigheternas rapportering (s. 36).

TLV kan inte utläsa på vilket sätt förslagen till nya uppföljningsfrågor om mål och åtgärder förenklar myndigheternas årliga rapportering, eller om bilden av myndigheternas mål och åtgärder skulle bli rättvisande. Enligt den nuvarande förordningen ska myndigheterna ange vilka mål som är fastställda och vilka åtgärder som är genomförda. I stället föreslår Naturvårdsverket att myndigheterna ska ange "i vilken omfattning" myndigheterna har upprättat mål och "om" de har vidtagit åtgärder för att nå målen (s. 34, s. 38).

Uppföljningsfrågorna ska sedan besvaras via givna svarsalternativ i valbara listor (s. 36, s. 38). I förslaget står dock inte hur tanken är att dessa givna svarsalternativ kommer vara. Men TLV kan konstatera att mål och åtgärder kan utformas på många olika sätt. Därför är det svårt att säga om rapporteringen kommer förenklas och/eller om bilden blir rättvisande. TLV bedömer dock att det är enkelt att skriva mål, åtgärder och utfall i fritextfält, i enlighet med den nuvarande förordningen.

Naturvårdsverket beskriver innehållet i vissa av förslagen till uppföljningsfrågor i anslutning till förslagen om reviderade paragrafer i förordningen. Se TLV:s kommentarer där.

Avsnitt 4.5 Övriga synpunkter som övervägts

Naturvårdsverket skriver att vissa av förslagen till förordningsändringar bygger på standarden ISO 14001, men att en anpassning till standarden i alla delar inte skulle vara ändamålsenlig. De tillägger dock att de avser att "även fortsättningsvis vägleda om miljöledningsarbetet utifrån standarden" (s. 43). TLV anser att det är viktigt att det tydligt framgår när Naturvårdsverket vägleder utifrån förordningen, respektive när stödet baseras på standarden, eftersom det underlättar myndigheternas arbete enligt förordningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Agneta Karlsson. Föredragande har varit samordnaren Sara Stuguland. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Karin Lewin, avdelningschefen Åsa Enman och enhetschefen Louise Münt deltagit.

Agneta Karlsson

Sara Stuguland